

مقدمه

بسیاری از برنامه‌هایی که با هدف تغییر رفتار در حوزه سلامت طراحی می‌شوند، بدون اصلاح دیدگاه تصمیم‌گیرندگان و ایجاد تغییر در سیاست‌های عمومی جامعه قابل اجرا نیستند. در کنار توسعه مهارت‌های فردی و بازنگری در نظام ارایه خدمات بهداشتی درمانی نیاز جدی به اصلاح سیاست‌های عمومی مرتبط با سلامت، ایجاد محیط‌های حامی سلامت و تقویت اقدام بخش‌های مختلف جامعه برای مشارکت در برنامه‌های مربوط به سلامت وجود دارد. اجرای ساز و کارهای فوق نیازمند حمایت همه جانبه افراد، سازمان‌ها و بخش‌های کلیدی جامعه از برنامه‌های سلامت است.

جلب حمایت همه جانبه یکی از رویکردها و راهبردهای کلیدی در برنامه‌ها و مداخله‌های ارتقای سلامت است. کارکنان بهداشتی با مردم و گروه‌های هدف ارتباط برقرار کرده و برای ایجاد شرایط و محیط‌های سالم و حمایت‌کننده سلامت تلاش می‌کنند.

امید است با ایجاد محیط‌های حامی سلامت زمینه افزایش دانش و مهارت و به دنبال آن توانمندی اقشار مختلف مردم در امر سلامت فراهم شود که این خود گامی مهم در جهت توسعه پایدار کشور عزیزمان است.

محیط‌های ارتقادهنده سلامت

محیط‌های ارتقادهنده سلامت، محیط‌هایی هستند که در آنها ارتقای سلامت رخ می‌دهد و منتهی به ایجاد محیط‌های سالم و حمایت‌کننده می‌شود، مانند مدرسه سالم، بیمارستان سالم، شهر سالم، روستای سالم و محل کار سالم. این محیط‌ها علاوه بر داشتن عوامل فیزیکی سالم مانند آب پاکیزه، هوای پاک و محیطی بدون عوامل ایجادکننده بیماری، سیاست‌ها و قوانین حمایت‌کننده سلامت در مورد کارکنان و مراجعان در آن‌ها حاکم است، به گونه‌ای که رفتار سالم در آنجا امکان‌پذیر است و انسان‌ها را به داشتن رفتار سالم تشویق می‌کند. محیط‌های ارتقادهنده سلامت شامل مراکز ارایه دهنده مراقبت‌های بهداشتی درمانی، محیط‌های آموزشی، محل کار و محیط‌های عمومی مانند کوچه و خیابان و مراکز خرید و ... می‌شود که مردم قسمتی از زندگی خود

دکتر منصور شیری مسؤول آموزش سلامت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان
صغری حجازی کارشناس آموزش و ارتقای سلامت و عضو هیأت تحریریه

توسعه محیط‌های
حمایت‌کننده سلامت

اهداف آموزشی

امید است خوانندگان محترم پس از مطالعه مقاله:

- محیط‌های ارتقادهنده سلامت را شرح دهند.
- هدف از ایجاد محیط‌های حامی سلامت را بیان کنند.
- هفت گام پیاده‌سازی برنامه ایجاد و توسعه محیط‌های حامی سلامت را بیان کنند.

پیاده‌سازی برنامه ایجاد و توسعه محیط‌های حامی سلامت را می‌توان در شش مرحله زیر خلاصه کرد:

گام اول: توجیه برنامه، فواید و مسئولیت‌ها برای مسئولان این محیط‌ها

گام دوم: سازمان‌دهی نیروها و منابع برای انجام برنامه
گام سوم: برآورد نیازها برای انجام برنامه (نیازهای مالی و نیروی انسانی و منابع فیزیکی)

گام چهارم: ارزیابی و نگارش شرح حال سلامت در محل مورد نظر

گام پنجم: برنامه سلامت در محل کوچک

گام ششم: برنامه عملیاتی سالیانه

گام هفتم: بازنگری پیشرفت

یکی از راه‌هایی که به وسیله آن می‌توان برای ایجاد و توسعه محیط‌های حامی سلامت اقدام کرد، تربیت مربی یا آموزش دهنده از درون آن محیط‌ها است. برای این کار می‌توان با انتخاب افرادی که از انگیزه، دانش و توان آموزشی مناسب‌ترند، و با برگزاری کلاس‌های آموزشی مرتبط، از آنها خواسته می‌شود طبق برنامه از پیش طراحی‌شده نسبت به آموزش موضوعات موردنیاز به همسازان خود اقدام کنند. باید در نظر داشت از طریق رایزنی با مسئولان ارابه‌آمارهای مربوط به فواید یا ضررهای اجرانشدن برنامه (مثلاً هزینه‌های درمانی)، هزینه‌های اثربخشی (اثرات اقتصادی برنامه)، نتایج نیازسنجی مرتبط و سایر برنامه‌های موفق در این زمینه می‌تواند به ترغیب تصمیم‌گیرندگان به اجرای برنامه کمک کند.

- دکتر رفیعی فر و همکاران، برنامه ریزی، اجرا و ارزشیابی برنامه‌های ارتقای سلامت. ۱۳۸۹ شورای سیاست‌گذاری جامعه ایمن شهرداری تهران
- دکتر رخشانی و همکاران، آموزش و ارتقای سلامت - تاریخچه، وظایف و شاخص‌ها. - ۱۳۸۹ وزارت بهداشت
- دکتر رفیعی فر و همکاران، برنامه آموزش و ارتقای سلامت ۱۳۸۴-۸۸
- دکتر رفیعی فر همکاران، نظام جامع آموزشی و ارتقای سلامت در محل کار. ۱۳۸۴

منابع

به این موضوع امتیاز دهید (۱ تا ۱۰۰)

کد این موضوع ۸۷۲۱۰

SMS ۳۰۰۰۷۲۷۳۰۱۰۰۱

را در آن صرف می‌کنند.

هدف از ایجاد محیط‌های حامی سلامت، توجه به همه عوامل یک مکان و موقعیت و ارزیابی آنها است، برای این که ببینیم، آیا به ایجاد سلامت کمک می‌کنند یا خیر؟

مدرسه‌ای را در نظر بگیرید که در آن امکانات ورزشی برای دانش‌آموزان وجود دارد، بوفه مدرسه میان وعده‌های غذایی سالم می‌فروشد. امکان ارزیابی دانش‌آموزان برای سلامت جسمی و روانی وجود دارد. خود دانش‌آموزان به طور فعال در مورد نیازهای سلامت‌شان اظهارنظر می‌کنند. کلاس‌های آموزش سلامت جسمی و روانی به طور مرتب برای دانش‌آموزان برگزار می‌شود و ... این مدرسه یک محیط حامی سلامت است. هم‌چنین یک کارگاه صنعتی را در نظر بگیرید که در آن وسایل کار و محیط کارگاه به گونه‌ای نیست که سلامت کارگران را به خطر بیندازد، اقدام‌های ایمنی در آن به طور کامل رعایت می‌شود. معاینات دوره‌ای کارگران در آن انجام می‌شود. کارگران به صورت فعال در مورد نیازهای سلامت‌شان و راه‌های حفظ آن تعامل می‌کنند، غذای ارائه شده به کارگران سالم و امکان فعالیت ورزشی برای آنها وجود دارد. در مورد موضوعات سلامت برای آنها هر از چند گاهی کلاس آموزشی برگزار می‌شود. این محیط نیز یک محیط حامی سلامت است.

توسعه برنامه‌های آموزش سلامت در جامعه و محیط‌های کاری می‌تواند در پیشرفت و ارتقای سلامت و هم‌چنین کاهش تقاضا و هزینه اقدام‌های درمانی، بسیار موثر باشد. ارزیابی فعالیت‌های آموزش سلامت در محیط‌های کاری نشان داده که آموزش سلامت در محل کار، موجب صرفه‌جویی در هزینه‌های بهداشتی تا سه برابر شده است. از خصوصیات مهم محیط‌های حامی سلامت دستیابی به جمعیتی است که معمولاً دسترسی به آن مشکل است. معمولاً افراد زمان زیادی از ساعات بیداری خود را در این محیط‌ها می‌گذرانند.

حضرت موسی بن جعفر (ع)

پرنسپل سلسله داروها است و معده لانه بیماری ما. (الحیث جلد ۱ صفحه ۳۳۱)